

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2024

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

α. Μακεδονική Επιτροπή (σχολικό βιβλίο, σελίδες 134 – 135): Τον Ιανουάριο του 1878 ιδρύθηκε στην Αθήνα με σκοπό την οργάνωση επανάστασης στη Μακεδονία. Πάλι οι Μακεδόνες πρόσφυγες της Νέας Πέλλας, και άλλοι της Εύβοιας, ανταποκρίθηκαν στις προσπάθειες της Επιτροπής να συγκεντρώσει στρατιωτική δύναμη. (Η επανάσταση ξέσπασε στον Όλυμπο, στα Πιέρια και στη Χαλκιδική και έληξε με ανακωχή μεταξύ των Ελλήνων επαναστατών και των Τούρκων. Πολλοί επαναστάτες πέρασαν για ασφάλεια στην ελεύθερη Ελλάδα. Λίγο αργότερα, μερικοί απ' αυτούς επέστρεψαν στις περιοχές τους.)

β. Συμφωνία Μουρνιών Κυδωνίας (σχολικό βιβλίο, σελίδα 215): Οι διαπραγματεύσεις μεταξύ Βενιζέλου και Μεγάλων Δυνάμεων ήταν σκληρές και διήρκεσαν όλο το καλοκαίρι του 1905. Η τελική συμφωνία υπογράφηκε από τον Ελ. Βενιζέλο στις 2 Νοεμβρίου 1905 στο μοναστήρι των Μουρνιών Κυδωνίας. Εξασφαλίστηκε γενική αμνηστία και οι Μ. Δυνάμεις δεσμεύτηκαν να επεξεργαστούν ένα χάρτη νέων παραχωρήσεων στον κρητικό λαό, αρνούμενες πάντως να επιτρέψουν την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα.

γ. «σκωρίες» (σχολικό βιβλίο, σελίδα 26): Σκωρίες ήταν τα υλικά που είχαν συσσωρευτεί στην πιο γνωστή περιοχή μεταλλευτικής δραστηριότητας από την αρχαιότητα, το Λαύριο, στη διάρκεια των

αίωνων εκμετάλλευσης των ορυχείων. Η τεχνολογία της εποχής επέτρεπε την απόσπαση μεταλλεύματος από αυτά τα κατάλοιπα. Η μεθοδική τους εκμετάλλευση ξεκίνησε το 1866 από τη γαλλο-ιταλική εταιρεία Σερπιέρι-Ρου.

ΘΕΜΑ Α2

- α. Λάθος
- β. Λάθος
- γ. Λάθος
- δ. Σωστό
- ε. Σωστό

ΘΕΜΑ Β1

Σχολικό βιβλίο, σελίδα 52 (Μάθημα 6):

Η Ελλάδα του μεσοπολέμου (1919-1939), παρά το κόστος της μικρασιατικής συμφοράς, είχε αποκτήσει μια σειρά από πλεονεκτήματα, που επέτρεπαν τη θετική οικονομική της πορεία. Σε αντίθεση με πολλά γειτονικά της κράτη είχε ομογενοποιηθεί εθνικά, καθώς οι μειονότητες αντιπροσώπευαν πλέον λιγότερο του 7% του συνολικού πληθυσμού. Είχε ολοκληρώσει την αγροτική της μεταρρύθμιση και είχε προωθήσει την αστικοποίηση της: το 1/3 του πληθυσμού ζούσε πλέον σε μεγάλα αστικά κέντρα. Ταυτόχρονα, κάτω από το βάρος των πιέσεων είχε βελτιώσει τις υποδομές της και είχε υιοθετήσει αναπτυξιακές πολιτικές. Με λίγα λόγια είχε λύσει πολλά από τα προβλήματα που εξακολούθησαν για πολύ καιρό να ταλανίζουν τα υπόλοιπα βαλκανικά κράτη. Τέλος, θα μπορούσαμε να προσθέσουμε στα θετικά τη συγκέντρωση των Ελλήνων στο πλαίσιο του εθνικού τους κράτους και την εξάλειψη του ελληνικού κοσμοπολιτισμού που συχνά υπήρξε αιτία για να αντιμετωπίζεται η Ελλάδα ως δευτερεύον πεδίο ανάπτυξης οικονομικών δραστηριοτήτων. Η ανάπτυξη της Ελλάδας ενδιέφερε πλέον όλους τους Έλληνες.

Επιπλέον, οι πρόσφυγες είχαν φέρει μαζί τους τις γνώσεις, τον πολιτισμό τους και μια ισχυρή διάθεση για εργασία. Πέρα από τις επιτυχείς ή ανεπιτυχείς προσπάθειες των αρχών για αποκατάσταση των ξεριζωμένων, θεμέλιο της όλης προσπάθειας ήταν η διάθεση των ανθρώπων να εργαστούν σκληρά για να ξαναδημιουργήσουν αυτά που έχασαν μέσα στην καταστροφή.

ΘΕΜΑ Β2**Σχολικό βιβλίο, σελίδα 217-218 (Μάθημα 6,7):**

Μετά τις 24 Σεπτεμβρίου 1908, για την επίσημη έναρξη της νέας περιόδου της πολιτικής ζωής στην Κρήτη, σχηματίστηκε προσωρινή διακομματική Κυβέρνηση. Η Ελληνική Κυβέρνηση, για να μην προκαλέσει διεθνείς περιπλοκές με την αντίδραση της Τουρκίας, απέφυγε να αναγνωρίσει επίσημα την ένωση και περιορίστηκε σε παρασκηνιακές οδηγίες στη νέα Προσωρινή Κυβέρνηση της Κρήτης.

Παρά τις έντονες διαμαρτυρίες της Τουρκίας, οι Μεγάλες Δυνάμεις δεν αντέδρασαν δυναμικά και φάνηκαν να αποδέχονται σιωπηρά τις νέες εξελίξεις. Δεν προχώρησαν όμως σε καμιά επίσημη αναίρεση του πολιτικού καθεστώτος, όπως το είχαν υπογράψει το 1898. Όταν όμως υψώθηκε στο φρούριο του Φιρκά η ελληνική σημαία, οι Μ. Δυνάμεις απαίτησαν αμέσως την υποστολή της. Η Κυβέρνηση της Κρήτης δεν υπάκουσε και παραιτήθηκε. Και καθώς δεν βρέθηκε Κρητικός να υποστείλει την ελληνική σημαία, οι Μ. Δυνάμεις αποβίβασαν στρατιωτικό άγημα, το οποίο απέκοψε τον ιστό της.

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ**ΘΕΜΑ Γ1**

α. Από το **σχολικό βιβλίο** αξιοποιείται η σελίδα 161, «Μετά την... προσφύγων.»

Από το **Κείμενο Α:**

- Ρυθμιστικοί παράγοντες στη Συμφωνία των Αθηνών ήταν ο Υπουργός Εξωτερικών και ο Τούρκος αντιπρόσωπος της Μικτής Επιτροπής, Αργυρόπουλος και Σαράτσογλου αντίστοιχα, ενώ η προγενέστερη Συμφωνία της Άγκυρας δεν εφαρμόστηκε ποτέ («Τον... εφαρμόστηκε.»).
- Βάσει της Συμφωνίας των Αθηνών, θα έπρεπε η κάθε χώρα να εξαγοράσει τόσο τα κτήματα όσο και τα ακίνητα που δεν εμπεριέχθηκαν στην ανταλλαγή («Η Συμφωνία... χώρες.»).

- Εξαίρεση στη διαδικασία εξαγοράς αποτελούσαν τα κτήματα των μουσουλμάνων της Δυτικής Θράκης αλλά και των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης, για τα οποία προβλεπόταν η πλήρης απόδοσή τους στους ιδιοκτήτες («Από την... ιδιοκτήτες τους.»).

β. Από το **σχολικό βιβλίο** αξιοποιείται η σελίδα 161, «Στις 10 Ιουνίου... άλλου κράτους.»

Από το **Κείμενο Β**

- Το Σύμφωνο Φιλίας, Ουδετερότητας και Διαιτησίας απαγόρευε ρητά την εισχώρηση τόσο της Τουρκίας όσο και της Ελλάδας σε πολιτικό ή οικονομικό συνασπισμό που θα ήταν ενάντιος/εχθρικός απέναντι σε κάποια από τις δύο («Στις... μέρη.»).
- Η σύναψη εμπορικής και προξενικής Σύμβασης, αλλά ιδιαίτερα η Σύμβαση εξοπλισμών ανάγκαζε τα δύο κράτη να ενημερώνουν το ένα το άλλο πριν προχωρήσουν σε παραγγελία ναυτικού εξοπλισμού, με το σκεπτικό να αποσοβηθεί ο ελληνοτουρκικός ανταγωνισμός και να διασφαλιστεί μια φιλική βάση διακρατικών συζητήσεων («Το σύμφωνο... ανταλλαγής απόψεων.»).

ΘΕΜΑ Δ1

α. Από το **σχολικό βιβλίο** αξιοποιείται η σελίδα 60 – 61, «Όσο οι Έλληνες ... οι πρώτες παρατάξεις».

Από το **Κείμενο Α:**

- Από τη μία, οι πρόκριτοι δεν μπορούσαν να δείξουν οξυδέρκεια στον τομέα της πολιτικής, ούτε σε σχέση με τα τοπικά αξιώματα, ούτε σε σχέση με την οργάνωση του κράτους. Το μόνο που μπορούσαν να αναγνωρίσουν και να αντιληφθούν ήταν το καθεστώς της τοπικής αυτοδιοίκησης που επικρατούσε ήδη στην Πελοπόννησο («Ενώ οι πρόκριτοι...αυτοδιοίκησης»).
- Από την άλλη, ο Υψηλάντης επιθυμούσε να δημιουργηθεί ένα ελληνικό κράτος που θα είχε στην κατοχή του όλα τα ελληνικά εδάφη που είχαν ήδη λυτρωθεί από τον τουρκικό ζυγό. Το κράτος αυτό θα το κυβερνούσε μία εθνική Βουλή με διευρυμένες εξουσίες (« ο Υψηλάντης οραματιζόταν... εξουσίες»).
- Για να το καταφέρει αυτό ο Υψηλάντης παρουσιάστηκε συγκεντρωτικός, με την αξίωση να συγκεντρώσει όλη την στρατιωτική και πολιτική δύναμη στα χέρια του, για άγνωστο χρονικό διάστημα («Στην απαίτησή του..χέρια του».)
- Για να το επιτύχει αυτό, ο Υψηλάντης στόχευσε στους αστούς, ενώ από την άλλη οι μεγαλογαιοκτήμονες της Πελοποννήσου, θέλανε η διοίκηση του κράτους να είναι στα χέρια όλων των πολιτών, ως ένα ακόμη όργανο αυτοδιοίκησης. Προέβαλαν σθεναρή αντίσταση στην άποψη του Υψηλάντη για τη δημιουργία μίας εθνικής Βουλής ή μίας κεντρικής κυβέρνησης («και να στηριχτεί... σχέδιό τους»).

Από το **Κείμενο Β:**

- Όταν ο Υψηλάντης κατέφτασε στην Ελλάδα, δεν ήταν αυτοσκοπός του να κατατροπώσει τους προκρίτους. Το μόνο που ήθελε ήταν να δημιουργήσει μία συγκεντρωτική δύναμη για να ελέγχει τα έσοδα του κράτους, το στρατό, τη διοίκηση καθώς τα θεωρούσε κομβικά σημεία για την επιτυχία της Ελληνικής Επανάστασης («Σκοπός του ... τους προκρίτους»).

- Ιδιαίτερα ως προς το στρατιωτικό κομμάτι, ο Υψηλάντης θεωρούσε τους μικρές, τοπικές στρατιωτικές δυνάμεις ανώφελες καθώς εμπόδιζαν το έργο της δημιουργίας ενός κεντρικού στρατού με μεγαλύτερη εμβέλεια («Είχε διαπιστώσει... επαρχίας»).
- Ο ίδιος και πάλι θεωρούσε ότι η ύπαρξη αυτών των μονάδων στρατού ευνοούσε και την πολυαρχία, το πνεύμα αυθαιρεσίας και τοπικισμού ενώ έδινε τη δύναμη στους προκρίτους και στους καπεταναίους να καπηλεύονται τα λάφυρα από τις νίκες κατά των Τούρκων και να ενισχύουν περισσότερο τη δύναμή τους σε τοπικό επίπεδο (« Είχε ακόμη αντιληφθή ... μικροκαπεταναίους»).

β. Από το **σχολικό βιβλίο** αξιοποιείται η σελίδα 61 – 62, «Το «Προσωρινόν Πολίτευμα»... στρατιωτικών και προκρίτων».

Από το **Κείμενο Γ**:

- Στην Α΄ Εθνοσυνέλευση οι διαφωνίες μεταξύ των επαναστατημένων Ελλήνων εκφράστηκαν απερίφραστα. Από τη μία πλευρά βρίσκονταν οι πρόκριτοι του Μωριά, οι νησιώτες, οι προκαθήμενοι της Εκκλησίας και οι εκπρόσωποι της Στερεάς Ελλάδας και από την άλλη οι στρατιωτικοί ηγέτες της Επανάστασης (« Η Α΄ Εθνοσυνέλευση ... εξουσία τους»).
- Στην Εθνοσυνέλευση ψηφίστηκε το Προσωρινό Πολίτευμα. Αυτό όριζε ότι: η διακυβέρνηση βασίζεται στο αντιπροσωπευτικό σύστημα, υπάρχει διάκριση των εξουσιών και αποφάσισε την ύπαρξη δύο σωμάτων Πολιτικής Διοίκησης. Τα σώματα αυτά θα είχαν θητεία ενός έτους και ήταν το Βουλευτικό και το Εκτελεστικό (« Το Προσωρινόν Πολίτευμα... ετήσια θητεία»).
- Η πολιτική απαξίωση του Υψηλάντη ήρθε με την τοποθέτηση του στη θέση του προέδρου του Βουλευτικού. Ταυτόχρονα υποβαθμίστηκε και ο ρόλος της Φιλικής Εταιρείας, μιας και δεν υπήρχε καμία αναφορά στο όνομά της, ενώ η Εθνοσυνέλευση υιοθέτησε το σύμβολο της Αθηνάς κι όχι τον Φοίνικα, όπως επιθυμούσε η Φιλική Εταιρεία ως σύμβολό της («Ο Δ. Υψηλάντης ... Φιλικής Εταιρείας»).